

INHOUDSOPGAVE

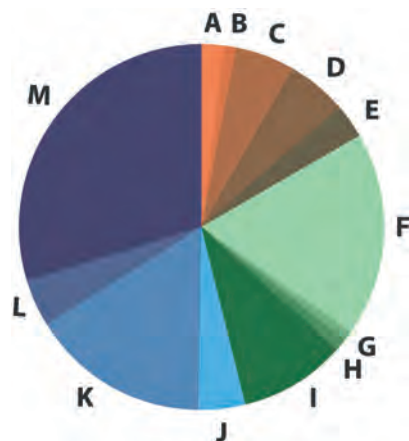
Wegwijs in deze gids	5	Soortenwijzer naaktslakken	103
Systematische indeling	6	Matenwijzer naaktslakken	105
Soortenwijzer huisjesslakken	8	Testacelloidea	107
Matenwijzer huisjesslakken	11	Parmacelloidea	108
Cyclophoroidea	13	Limacoidea	110
Littorinoidea	14	Arionoidea	121
Ellobioidea	18	Geraadpleegde bronnen	130
Overzicht indeling soorten Nederlandse Ellobioidea	15	Verklaring van gebruikte termen	131
Succineoidea	22	Meer weten over slakken?	132
Cochlicopoidea	23	Dankwoord	133
Pupilloidea	23	Index	134
Overzicht indeling soorten Nederlandse Pupilloidea	23		
Overzicht tandingen bij het geslacht Vertigo	31		
Enoidea	39		
Clausilioidea	40		
Doorsnede mond Clausilia	40		
Overzicht clausilium per soort	41		
Punctoidea	50		
Overzicht indeling soorten Nederlandse Punctoidea	50		
Gastrodontoidea	54		
Overzicht indeling soorten Nederlandse Gastrodontoidea	54		
Limacoidea	65		
Overzicht mantelplooi bij de vier soorten glansslakken	65		
Helicoidea	70		
Overzicht indeling soorten Nederlandse Helicoidea	70		

Soortenwijzer huisjesslakken

De soortenwijzer huisjesslakken is opgedeeld in 13 Superfamilies die totaal 95 soorten vertegenwoordigen, namelijk:

A	Cyclophoroidea	2 soorten
B	Littorinoidea	1 soort
C	Ellobioidea	5 soorten
D	Succineoidea	5 soorten
E	Cochlicopoidea	3 soorten
F	Pupilloidea	17 soorten
G	Enoidea	1 soort
H	Achatinoidea	1 soort
I	Clausilioidea	9 soorten
J	Punctoidea	4 soorten
K	Gastrodontoidea	15 soorten
L	Limacoidea	4 soorten
M	Helicoidea	28 soorten

Schematische voorstelling aantal soorten

A In Nederland kennen we slechts twee soorten van de Superfamilie Cyclophoroidea. Vertegenwoordigers van deze Superfamilie zijn in het bezit van een afsluitplaatje (operculum). Het op naam brengen lijkt niet heel moeilijk. Pagina 13.

B De Superfamilie Littorinoidea kent in Nederland slechts één vertegenwoordiger. Mede door zijn kenmerkende vorm is deze soort makkelijk te herkennen. Ook deze soort is in het bezit van een operculum. Pagina 14.

C Ellobioidea. Deze Superfamilie kent in Nederland twee soorten die specifiek op het land leven en drie soorten die vooral te vinden zijn in de natte, brakke gebieden langs de kust. Pagina 15-17.

SUCCINEOIDEA

Deze Superfamilie omvat in Nederland slechts één familie namelijk: de Succineidae. Deze familie kent vijf soorten verdeeld over vier geslachten.

Geslacht *Succinea*

Succinea putris Barnsteenslak

Geslacht *Succinella*

Succinella oblonga Langwerpige barnsteenslak

Geslacht *Oxyloma*

Oxyloma elegans Slanke barnsteenslak

Oxyloma sarsii Tweeling-barnsteenslak

Geslacht *Quickella*

Quickella arenaria Rode barnsteenslak

Determinatie van de soorten is op basis van de uiterlijke kenmerken niet altijd met zekerheid te doen. Alleen door middel van anatomisch onderzoek zal men tot een juiste determinatie kunnen komen. De minste problemen zullen de Barnsteenslak en de Langwerpige barnsteenslak geven. Echter de beide *Oxyloma* soorten worden in dit boek tezamen behandeld omdat determinatie in het veld niet goed mogelijk is. De Rode barnsteenslak wordt niet behandeld, omdat deze waarschijnlijk in Nederland is uitgestorven. Hier verwijst ik graag naar de veldgids Slakken en mossels.

Op een fietspad nabij Lelystad werden na een frisse regenbui duizenden Barnsteenslakken aangetroffen.

Barnsteenslak geïnfecteerd door de parasitaire platworm *Leucochloridium paradoxum*.

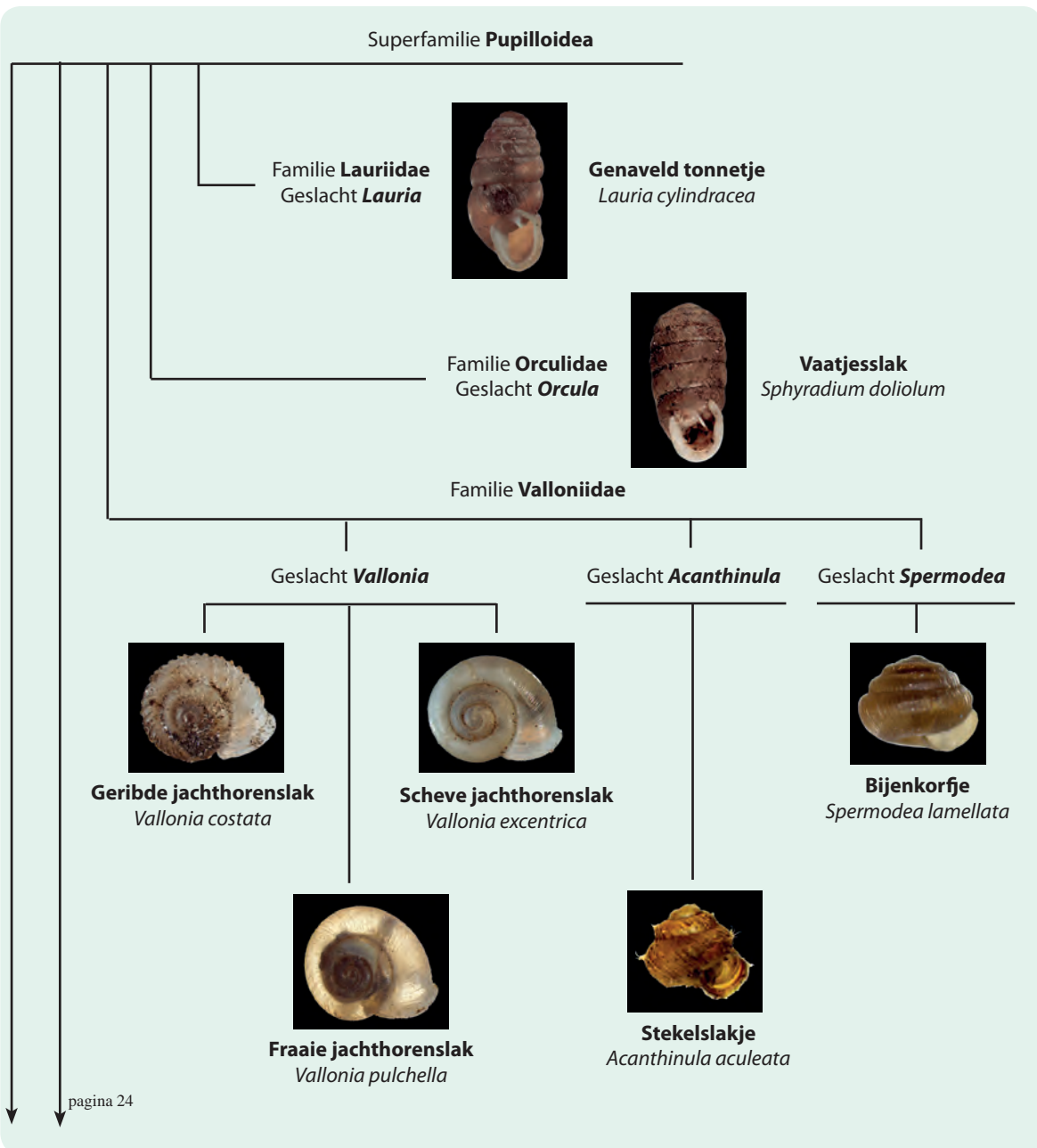

De Barnsteenslakken zijn vaak tussengastheer voor deze parasitaire platworm. In het larvaal stadium neemt deze parasiet in de tentakels van de slak plaats en trekt door pulserende bewegingen vogels aan. Vogels eten de slak waarna de platworm zich verder kan ontwikkelen.

PUPILLOIDEA

Deze Superfamilie is in Nederland rijk vertegenwoordigd. De grootste familie is die van de Vertiginidae. Negen soorten, waarvan zes van het geslacht *Vertigo*. Van één soort van het geslacht *Spermodea* mag worden aangenomen dat deze niet meer aanwezig is in Nederland. Omdat deze soort nog steeds wordt genoemd op de officiële lijsten is hij ook nog opgenomen in het hieronder getoonde overzicht. Behandeling van deze soort is in deze basisgids echter achterwege gelaten.

Overzicht indeling soorten Nederlandse Pupilloidea

Familie **Pupillidae**
Geslacht **Pupilla**

Mostonnetje
Pupilla muscorum

Familie **Vertiginidae**

Geslacht **Columella**

Tandloze korfslak
Columella edentula

Ruwe korfslak
Columella aspera

Geslacht **Truncatellina**

Cilindrische korfslak
Truncatellina cylindrica

Geslacht **Vertigo**

Kleine korfslak
Vertigo pusilla

Gestreepte korfslak
Vertigo substriata

Zegge-korfslak
Vertigo moulinsiana

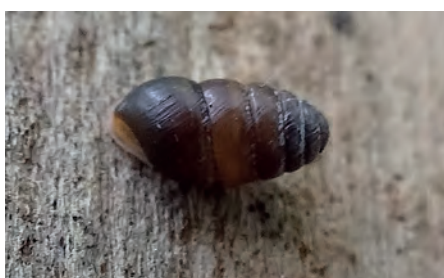
Dikke korfslak
Vertigo antivertigo

Dwerg-korfslak
Vertigo pygmaea

Nauwe korfslak
Vertigo angustior

Genaveld tonnetje

Lauria cylindracea

hoogte x breedte: 4,4 x 2 mm.

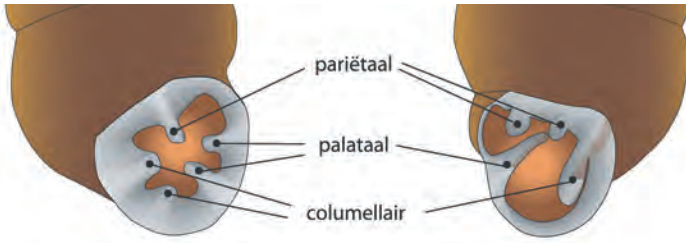
RL

Jarenlang was dit horentje een zeer zeldzame soort in Nederland. Echter de laatste decennia is deze soort zich behoorlijk aan het verspreiden over verschillende delen van Nederland.

Het spoelvormige huisje heeft 6-7 omgangen en een verdikte, omgeslagen mondrand met aan de pariëtale zijde een goed zichtbare lamel (zie foto midden boven). Het lichtbruine horentje heeft een sculptuur van dunne groeilijntjes.

Het Genaveld tonnetje houdt van een kalkrijke omgeving, waar het dan te vinden is onder schors, valhout of stenen. Vaak zitten er dan meerdere exemplaren dicht opeen bij elkaar.

Overzicht tandingen bij het geslacht *Vertigo*

Kleine korfslak

Vertigo pusilla

Totaal 6 - 9 tanden:

- 2 - 3 pariëtaal
- 2 - 3 columellair
- 1 - 3 palataal

Dikke korfslak

Vertigo antivertigo

Totaal 6 - 11 tanden:

- 2 - 4 pariëtaal
- 2 columellair
- 2 - 5 palataal

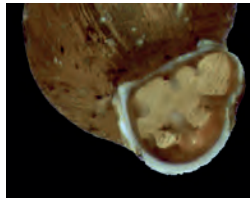

Gestreepte korfslak

Vertigo substriata

Totaal 5 - 6 tanden:

- 2 pariëtaal
- 1 - 2 columellair
- 2 palataal

Dwerg-korfslak

Vertigo pygmaea

Totaal 4 tot 7 tanden:

- 1 pariëtaal
- 1 - 2 columellair
- 2 - 4 palataal

Zegge-korfslak

Vertigo moulinsiana

Totaal 4 - 5 tanden:

- 1 pariëtaal
- 1 columellair
- 2 palataal
- 1 vaak gespleten basaal

Nauwe korfslak

Vertigo angustior

Totaal 4 - 5 tanden:

- 2 pariëtaal
- 1 lamelvormige columellair
- 1 - 2 palataal

Vale clausilia

Clausilia bidentata

hoogte x breedte: 12,5 x 2,8 mm. ●

Hoog, spoelvormig horentje met circa 10 linksge-wonden omgangen, gescheiden door een duidelijke, doch ondiepe naad. De sculptuur op de windingen bestaat uit zeer fijne ribjes met daartussen fijnere spiraallijntjes. In de mond is een aantal plooitjes te vinden en er is een clausilium aanwezig. Zie de schema's op pagina 40 en 41.

Het huisje heeft een donkerbruine tot roodbruine kleur.

Hoewel deze clausilia zeker niet algemeen is, kan men dit slakje op diverse locaties in Nederland waarnemen. Het is te vinden onder afgevallen bladeren, takken en schors en tussen de mosvegetatie van vooral loofbos.

Doorschijnende glasslak

Vitrina pellucida

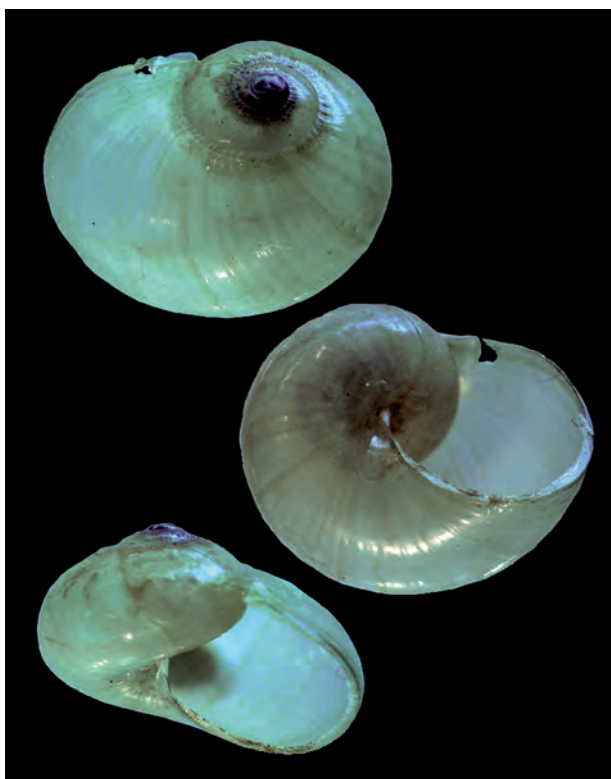
hoogte x breedte: 3,4 x 6 mm. ●

De meest algemene glasslak die we in Nederland kunnen waarnemen is de Doorschijnende glasslak. Het huisje heeft 2½-3 omgangen, waarbij de laatste winding beduidend breder is dan de voorgaande. De mondrand scherp en niet is omgeslagen. Er is een zeer smalle navel aanwezig.

Het levende dier bedekt met de mantelslip nauwelijks het huisje, zoals is aangegeven in het schema op pagina 65.

Het huisje is glasachtig groen en glanzend.

Het dier is vooral waar te nemen in loofbossen waar het vochtgehalte hoog is, zoals populierenbossen.

Steenbikker

Helicigona lapicida

hoogte x breedte: 7 x 18 mm.

RL

Het op naam brengen van de Steenbikker zal in het algemeen weinig problemen geven. De karakteristieke vorm is alleen terug te vinden bij deze soort. Zoals de naam al aangeeft kunnen we dit slakje alleen vinden in een rotsachtige omgeving en dit biotoop is in Nederland alleen in Zuid-Limburg te vinden. Wanneer de Steenbikker op andere plaatsen wordt waargenomen kan men in alle gevallen spreken van import. Het voorkomen op dat soort plaatsen is dan ook meestal van tijdelijke aard.

De windingen van dit slakje worden gescheiden door een weinig diepe naad en zijn korrelig van sculptuur. Bij volwassen exemplaren is de mondrand licht omgeslagen en verdikt. Over de laatste winding is een scherpe kiel aanwezig, die voor deze soort kenmerkend is.

De kleur is roodbruin met een licht vlekkenpatroon.

*Zijaanzicht van de Steenbikker.
De kiel en de karakteristieke mond
zijn duidelijk zichtbaar.*

Soortenwijzer naaktslakken

Het op naam brengen van naaktslakken is voor velen geen eenvoudige opgave. De beste manier om hiermee te starten is allereerst te kijken naar kenmerken die vrij gemakkelijk te herkennen zijn. Door hiermee te beginnen kunnen we al bepaalde groepen uitsluiten.

Allereerst wordt er gekeken waar de ademopening te zien is ten op zichte van het midden van het schild.

In Nederland onderscheiden we vier groepen waarbij de ademopening achter het midden ligt.

Namelijk:

- de Wormnaaktslak (pag. 110)
- de kielnaaktslakken (pag. 108)
- de aardslakken (pag. 111)
- de akkerslakken (pag. 117)

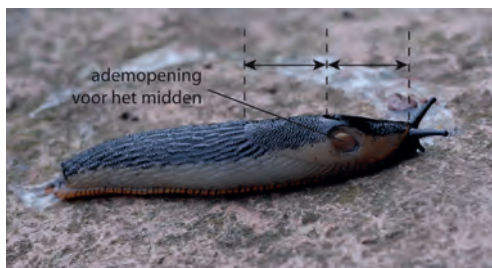
Er is slechts één groep waarbij de ademopening voor het midden is gelegen.

Namelijk:

- de wegslakken (pag. 121)

Ten slotte is er nog één naaktslak die een klein schildje achterop de staart met zich mee draagt en waarbij de ademopening daar onder schuilt, namelijk:

- de Lichtbruine schildslak (pag. 107)

Zwarte aardslak

Limax cinereoniger

lengte gestrekt: 200 mm

RL

Eén van de grotere aardslakken die Nederland rijk is. Om deze grote naaktslak op naam te kunnen brengen zijn een paar duidelijke kenmerken aanwezig. Het is een kielnaaktslak waarbij de ademopening achter het midden van het schild ligt en de kiel vanaf de staartpunt richting schild geleidelijk verdwijnt. Het belangrijkste kenmerk is de onderzijde van de voet. Deze is duidelijk in drie banen verdeeld, waarbij de buitenste banen donker en de middelste licht van kleur is. (Zie de foto linksonder.)

Deze naaktslak komt in Nederland alleen voor in bosgebieden die niet direct onder menselijke invloed staan.

Deze slak heeft onder het schild een klein schelpje van 9 x 6 mm.